MSZW is akk.

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

20/10 bzk

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
17 oktober 2022

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Bijlage(n)
3

nota

Nota wijziging Wko ivm KOT voor ouders met partner buiten de EU (verzenden naar TK)

Aanleiding

Op 16 september heeft de Ministerraad (MR) ingestemd met de conceptwettekst van de wijziging van de Wet kinderopvang (Wko) zodat werkende Oekraïense ontheemden en ouders met een partner buiten de EU aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag (KOT). De wijziging van de Wko is daarna door u aangeboden aan de Afdeling advisering van de Raad van State (RvS). De RvS heeft geen opmerkingen bij het voorstel, een zogenaamd blanco advies, en adviseert het voorstel bij de Tweede Kamer in te dienen.

Geadviseerd besluit

- U wordt naar aanleiding van het blanco advies van de RvS geadviseerd het nader rapport en de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel te ondertekenen en de stukken aan het Kabinet van de Koning te zenden.

Kernpunten

- De wijziging van de Wko is vanwege het blanco advies van de RvS niet inhoudelijk gewijzigd ten opzichte van de versie die naar de MR is verstuurd.
- De enige aanpassing is dat de financiële consequenties van de wijziging voor 2023 tot en met het tweede kwartaal zijn aangevuld, conform de interdepartementale afspraken met FIN/IRF (circa € 33 miljoen in de eerste twee kwartalen).
- Recentelijk is duidelijk geworden dat de EU-richtlijn tijdelijke bescherming ontheemden uit Oekraïne wordt verlengd tot 1 maart 2024. De aanspraak op KOT voor deze doelgroep wordt daarmee, op grond van het voorliggende wetsvoorstel, ook automatisch verlengd. De budgettaire gevolgen van deze verlenging zullen opnieuw worden bezien in de komende voorjaarsbesluitvorming.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Wijziging Wet kinderopvang	Verzenden aan TK	
2	Uitvoeringstoets	Verzenden aan TK	

	Toeslagen	
3	Nader rapport	Ter informatie (niet verzenden)
4	Advies RvS	Ter informatie (niet verzenden)
5	Beslisnota 8 maart 2022 MSZW	Verzenden aan TK
6	Beslisnota 13 april 2022 MAPP	Verzenden aan TK
7	Beslisnota 13 april 2022 MSZW	Verzenden aan TK
8	Beslisnota 19 april 2022 MAPP	Verzenden aan TK
9	Beslisnota 19 april 2022 MSZW	Verzenden aan TK
10	Beslisnota 20 juni 2022 MSZW	Verzenden aan TK
11	Beslisnota 31 augustus 2022 MSZW	Verzenden aan TK

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER INFORMATIE

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
8 maart 2022

nota

Knelpunten Toeslagen SZW vluchtelingen Oekraïne

[redacted]

[redacted]

Tweede contactpersoon

Uiterlijk bij

Bijlage(n)
0

Aanleiding

Deze nota informeert u over de (knelpunten t.a.v.) toegang tot de kinderopvangtoeslag (KOT) en het kindgebonden budget (WKB) voor de vluchtelingen die Oekraïne verlaten richting Nederland als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Tevens informeert de nota u over de gevolgen voor Nederlanders met toeslagen die een vluchteling uit Oekraïne in huis opvangen. Ook gaan we kort in op de beschikbaarheid van kinderopvang bij een grote toestroom van Oekraïense vluchtelingen. De komende tijd zullen we de verschillende knelpunten verder uitwerken, waar relevant samen met de Dienst Toeslagen, met de andere toeslagdepartementen en met OCW. Er spelen verschillende juridische vraagstukken en vragen rondom uitvoerbaarheid en financiële dekking.

Wij identificeren twee knelpunten voor beide toeslagen:

1) **Impact Nederlanders en Oekraïense vluchteling:** indien een alleenstaande ouder een Oekraïense vluchteling onderdak biedt, worden zij toeslagpartner van elkaar. Dit heeft consequenties voor het recht op en de hoogte van KOT voor beide partijen. Voor de Nederlander komt de alleenstaande ouderkop (ALO-kop) uit de WKB te vervallen. In sommige gevallen kan het recht op KOT voor de alleenstaande Nederlandse ouder komen te vervallen. Ook telt het leefgeld dat een Oekraïense vluchteling ontvangt bijvoorbeeld mee als inkomen bij het bepalen van de hoogte van de toeslagen van de gastheer/vrouw. Deze zogenaamde 'onbedoelde partnerschappen' zijn als knelpunt geïdentificeerd[1] en worden aan u voorgelegd middels een beleidsclaim voor de voorjaarsbesluitvorming (zie onder).

2) **Impact Oekraïense vluchteling:** in verband met de Oekraïense dienstplicht voor mannen van 18-60 jaar zijn het voornamelijk vrouwen en kinderen die naar de EU vluchten. Doordat de huwelijkspartner in Oekraïne verblijft, hebben deze vrouwen geen recht op KOT en ook geen recht op de alleenstaande ouderkop (ALO-kop) in de WKB, ook al voldoen ze aan de andere eisen (bijvoorbeeld de arbeidseis voor de KOT).

[1] Fichebundel - uitgewerkte maatregelen in reactie op motie Lodders/Van Weyenberg (2021D46895).

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd kennis te nemen van de knelpunten en van de geschetste oplossingsrichtingen die momenteel worden uitgezocht. Heeft u op basis van het onderstaande al een voorkeur voor een oplossingsrichting en/of ziet u nog andere aandachtspunten dan degenen die wij hieronder noemen?

Datum
8 maart 2022

Oplossingsrichtingen
Oplossing 1
Er is samenhang met 3 reeds geïdentificeerde toeslagknelpunten:

1. Het knelpunt van de onbedoelde partnerschappen;
2. De noodzakelijk elders verblijvende huwelijkspartner (geen ALO-kop);
3. Het knelpunt voor de KOT in het geval de huwelijkspartner buiten de EU verblijft.

Op 8 maart is in een BWO besloten om middelen te claimen voor de voorjaarsbesluitvorming, waarbij (een deel van) deze knelpunten kan worden opgelost (bijvoorbeeld recht op KOT indien de huwelijkspartner buiten de EU verblijft). Daarin wordt Oekraïne als extra argument opgevoerd.
Voordeel van deze oplossingsrichting is dat deze eerder onderzocht is en dat een breed probleem binnen de toeslagen op deze manier opgelost kan worden. Tegelijkertijd zijn de benodigde middelen voor het oplossen voor deze claim omvangrijk en zou dekking generaal geregeld moeten worden.
Nadelen:

- De voorjaarsbesluitvorming ziet op 2023, waardoor deze oplossing niet voor 2022 geldt, daar er geen financiële middelen zijn.
- Deze oplossing vergt aanpassingen die een wetswijziging vragen, wat tijd kost (normaal gesproken minimaal 18 maanden; in spoedgevallen kan de procedure sneller worden doorlopen). Bekeken kan worden of het mogelijk is deze wetswijziging met terugwerkende kracht in werking te laten treden. Het knelpunt ligt namelijk niet bij de aanvraagprocedure, maar bij de terugvorderingen op een later moment. Deze mensen kunnen reeds KOT aanvragen, alleen blijkt dan op een later moment dat er geen recht was en ontstaan daardoor hoge terugvorderingen. Bij een snel en duidelijk besluit kunnen we hierover communiceren en dit met terugwerkende kracht juridisch regelen.

NB Er is nog niet besloten hoeveel er geclaimd gaat worden en welke knelpunten met dat bedrag opgelost kunnen worden. U ontvangt hierover gelijktijdig een separate nota. Overigens wordt u in deze separate nota geadviseerd om te kiezen voor een kleinere variant van de oplossing, die het probleem van de onbedoelde partnerschappen in relatie tot Oekraïense vluchtelingen niet oplost.

Oplossing 2 (gericht op toegang KOT en WKB)
Met het oog op de gevolgen van de oorlog heeft de EU een Temporary Protection Directive geactiveerd. Via een Raadsbesluit op basis van de Richtlijn tijdelijke bescherming 2001/55 is besloten dat er voor bepaalde ontheemden die Oekraïne verlaten wegens de oorlog daar speciale regels voor dienen te gelden. Nederland is Europeesrechtelijk verplicht uitvoering te geven aan dit raadsbesluit en voor deze groep te voorzien in bepaalde rechten, waaronder sociale zekerheid. Mogelijk geeft dit een basis om Oekraïense vluchtelingen als aparte groep te behandelen en zo specifieke regelingen te treffen. Dit moet nader worden onderzocht.

Voordeel: Mogelijk kunnen we hier een verbinding leggen met de Wet kinderopvang/Wet op kindgebonden budget om zo het recht op KOT/WKB te regelen specifiek voor deze groep.
Nadeel: We regelen het dan voor een zeer specifieke groep en niet voor andere vergelijkbare groepen waar het zelfde probleem speelt. De vraag is dan ook of dit kan gezien het gelijkheidsbeginsel. Dit zoeken we uit.

NB Deze oplossingsrichting komt alleen tegemoet aan het probleem rond het recht op KOT/WKB voor de vluchtelingen en niet aan het probleem voor Nederlanders met toeslagen die een Oekraïense vluchteling in huis nemen.

Oplossing 3 (alleen gericht op toegang KOT)
Een derde oplossingsrichting is om de oplossing voor de knelpunten bij de KOT via de gemeenten te regelen. Gemeenten hebben reeds de mogelijkheid om deze groep via SMI (sociaal-medische indicatie) een vergoeding voor gebruik van kinderopvang te geven. Of dit gebeurt verschilt per gemeente, zij hebben hierbij beleidsvrijheid. We kunnen gemeenten vragen deze groep te bedienen en hen hiervoor extra middelen geven. Bij de sluiting van de kinderopvang in verband met corona hebben we gemeenten extra middelen gegeven om bepaalde groepen ouders een vergoeding te geven gedurende de sluitingsperiode, deze route kan opnieuw worden bewandeld. **NB** de kosten hiervan moeten nog worden berekend. Ook is het nog onduidelijk hoe deze kosten gedekt moeten worden.
Voordeel is dat het een snel uitvoerbare optie is, omdat de wet hier al een basis voor biedt.
Nadelen zijn:

- dat dit uitvoeringslasten met zich mee brengt voor gemeenten,
- dat de vluchtelingen naar verwachting niet gelijk over gemeenten verdeeld zullen zijn (ingewikkeld vanwege de verdeling van de financiële middelen over alle gemeenten),
- en dat het een minder eenduidige oplossing is dan wanneer we dit via de KOT regelen (gemeenten hebben bij SMI beleidsvrijheid als het gaat om óf ze een vergoeding geven, de hoogte van de vergoeding en de duur waarvoor ze deze geven).

Deze oplossingsrichting komt alleen tegemoet aan het probleem rond het recht op KOT voor de vluchtelingen en niet aan het probleem voor Nederlanders met toeslagen die een Oekraïense vluchteling in huis nemen.

Oplossing 4 (alleen gericht op toegang KOT)
In samenwerking met het ministerie van OCW wordt gekeken naar de optie voor een aparte voorziening samen met onderwijs voor Oekraïense kinderen (een voorziening voor 0-18 buiten werken/niet-werken en ontvangen KOT om). Hierbij dient wel eerst de keuze gemaakt te worden tussen centrale opvang, dan wel spreiding.
Voordeel is dat de knelpunten rondom KOT hiermee (tijdelijk) worden omzeild.
Nadelen zijn:

- De uitvoerbaarheid van het plan, zo moet er kinderopvang beschikbaar zijn en daarvoor moet voldoende personeel beschikbaar zijn.
- het is geen oplossing op de lange termijn. Wanneer vluchtelingen hier langer blijven is het de vraag of een aparte voorziening dan de beste optie is.

Kunnen de vluchtelingen- groep OCW kinderopvang prof worden? i.i.g. snelle oplossing

- indien de voorzieningen alleen in de buurt van opvanglocaties wordt georganiseerd zijn deze mogelijk niet bereikbaar voor Oekraïense vluchtelingen die onderdak hebben gevonden bij een Nederlander die op afstand woont van de aangeboden voorzieningen,
- bekeken moet worden hoe de kinderopvangsector hierbij betrokken kan worden en hoe dit zich verhoudt tot marktwerkings- en staatssteunvraagstukken,
- het geen oplossing biedt voor de knelpunten rondom KGB en de onbedoelde partnerschappen.

SZW is in gesprek met OCW over deze optie en andere opties die in het onderwijs worden verkend (hamvraag is daar hoeveel vluchtelingen binnen de reguliere structuur kunnen worden opgevangen en wanneer er iets extra's nodig is).

NB Als het gaat over de beschikbaarheid van kinderopvang is ook de vraag belangrijk in hoeverre sprake zal zijn van centrale opvang, dan wel spreiding. Dit zal de komende tijd duidelijk worden. Op sommige plaatsen in Nederland is sprake van wachtlijsten bij de kinderopvang, op andere plaatsen niet. Onze verwachting is dat kinderopvang niet bij de eerste behoeften van deze mensen zal horen, maar na enige tijd, wanneer vluchtelingen ervoor kiezen aan het werk te gaan of scholing gaan volgen, nodig zal zijn. Onze inzet is dat zij dan op een zelfde manier gebruik van kinderopvang kunnen maken zoals huidige gebruikers. Bij wachtlijsten kan men kijken naar tijdelijke informele oplossingen, bijvoorbeeld door elkaars kinderen tijdelijk op te vangen. Hier zien wij niet direct een rol voor de overheid. Met OCW zal nog specifiek worden gekeken naar het gebruik en de beschikbaarheid van voorschoolse educatie door peuters.

of juist wel belangrijk voor kinderen om een huis te zijn

Oplossing 5 (alleen gericht op onbedoelde partnerschappen voor Nederlanders met een Oekraïense vluchteling in huis)
Het is mogelijk om met de vluchteling een onderhuurovereenkomst af te sluiten. Deze situatie telt voor toeslagen als 'onderhuur'.
Voordeel hiervan is dat de onderhuurder (vluchteling) dan niet meetelt bij de berekening van de toeslagen van de Nederlander die een deel van zijn of haar woning onderverhuurt. Voor de ongewenst partnerschap en huishoudinkomen is dit een goede oplossing die past binnen de juridische kaders en de bestaande uitvoeringssystematiek.
Nadelen aan deze constructie:

- Niet gastvrij richting de vluchteling en wellicht niet haalbaar qua doenvermogen (er moet huur worden betaald)
- De vluchteling beschikt mogelijk niet over financiële middelen of een eigen inkomen in Nederland.
- De verhuurder moet dit melden bij Toeslagen. Dit is uitvoeringstechnisch belastend en voor Toeslagen niet wenselijk.
- Ook voor de verhuurder is dit belastend. Er moeten bijvoorbeeld bankafschriften worden overhandigt.
- Het is de vraag of huishoudens hiermee bekend zijn en of dit tijdig en goed gecommuniceerd kan worden. Zo moet de overeenkomst officieel bijvoorbeeld getekend zijn vóór de vluchteling zijn intrek neemt bij het Nederlandse huishouden

Aandachtspunten

Juridisch aandachtspunt: een brede oplossing voor de knelpunten zorgt doorgaans voor meer discussie. Dit vraagt meer tijd en gaat ten koste van de snelheid waarmee een oplossing valt te realiseren. Op dit moment onderzoeken we welke opties snel gerealiseerd kunnen worden.

Appreciatie Toeslagen

Toeslagen heeft een eerste appreciatie gedaan op de huidige situatie van Oekraïense vluchtelingen die naar Nederland komen en de geschatte uitvoeringsgevolgen daarvan voor toeslagen. Deze algemene appreciatie staat los van de door ons voorgestelde oplossingsrichtingen:

- Een algemene opmerking hierbij is dat sommige knelpunten (bijvoorbeeld het hebben van een huwelijkspartner buiten de EU) toeslagoverstijgend bekeken moeten worden.
- Ook is Toeslagen in grote mate afhankelijk van juiste registraties in o.a. BRP en RNI. Juist bij situaties met een partner in het buitenland gaat dit in voorkomende gevallen mis. Het is daarom van groot belang dat door o.a. IND en gemeenten zo goed en volledig mogelijk geregistreerd wordt. Tegelijk is de situatie onoverzichtelijk en zijn vermoedelijk niet alle vluchtelingen uit Oekraïne bekend of goed geregistreerd. Dit kan (achteraf) tot problemen met toeslagen leiden die nu niet goed te voorzien zijn.
- In zijn algemeenheid geldt daarom dat op korte termijn geen goede structurele oplossing voor de problemen met partnerschappen en recht op KOT en WKB mogelijk is. Ook is het niet goed mogelijk op voorhand al rekening te houden met alle mogelijke scenario's. Dit betekent dat maatwerk noodzakelijk is voor deze groep. Dat kan alleen als deze mensen bekend zijn bij Toeslagen. Niet uitgesloten kan worden dat terugvorderingen ontstaan die (indien gewenst) achteraf moeten worden gecorrigeerd.

Budgettaire consequenties

Voor de bovengenoemde oplossingsrichtingen zijn in het kader van de uitwerking motie Lodders/Van Weyenberg ramingen opgesteld. Een overzicht van de eerder verwachtte benodigde middelen is hieronder opgenomen. De vluchtelingenstroom uit Oekraïne maakt deze ramingen echter zeer onzeker door twee factoren: 1) het aantal mensen dat onder de aanpassingen valt kan door de vluchtelingenstroom met (tien)duizenden toenemen en 2) het is onduidelijk hoe lang de betreffende vluchtelingen in Nederland verblijven, wat impact heeft op de benodigde middelen. In alle oplossingsrichtingen is het op dit moment nog onduidelijk hoe deze kosten gedekt moeten worden.

Oplossingsrichting	Budgettaire impact SZW zonder vluchtelingenstroom
KOT voor mensen met een partner buiten de EU	€ 5 mln.
Gehuwden met een noodgedwongen elders wonende partner krijgen recht op ALO-kop	€ 20 mln.
Volledig oplossen onbedoelde partnerschappen bij samengestelde gezinnen	€ 118 mln.

Korte weergave van de verschillende situaties per toeslag o.b.v. de huidige wetgeving

Datum
8 maart 2022

Situatie	Impact WKB		Impact KOT
	Recht op WKB (max ca. 1.100,- per kind per jaar)	Recht op ALO-kop (ca. 3.400,- per jaar)	Recht op KOT
Impact op Nederlanders			
Echtpaar neemt vluchteling in huis	Ja – Geen verandering	N.v.t.	Ja – Geen verandering
Alleenstaande neemt vluchteling in huis	Toeslagpartner - Eventueel inkomen telt mee voor de hoogte van het recht (tenzij huurovereenkomst)	Nee – Vervalt	Vluchteling wordt toeslagpartner – Eventueel inkomen telt mee voor de hoogte van het verzamen-inkomen. De partner telt mee voor de arbeidseis (en als vluchteling niet werkt vervalt daarmee het recht op KOT voor de alleenstaande).
Impact op vluchteling en hun recht op toeslag			
Vluchteling (met verblijfsrecht) heeft onderdak bij echtpaar	Ja	Alleen als de vluchteling ongehuwd is	Ja, mits wordt voldaan aan de arbeidseis of als deze behoort tot een doelgroep (student, volgt een inburgeringscursus) Nb. Indien de vluchteling een partner heeft in Oekraïne is er geen recht op KOT.
Vluchteling (met verblijfsrecht) heeft onderdak bij alleenstaande	Ja – Inkomen onderdakgever telt mee voor de hoogte (tenzij huurovereenkomst)	Nee	Ja – Inkomen onderdakgever telt mee voor de hoogte van de toeslag. Tevens moet voldaan worden aan de arbeidseis of als deze behoort tot een doelgroep (student, volgt een inburgeringscursus). Nb. Indien de vluchteling een partner heeft in Oekraïne is er geen recht op KOT.
Vluchteling zonder partner in Oekraïne woont zelfstandig	Ja	Ja, alleen als vluchteling ongehuwd is	Ja, mits wordt voldaan aan de arbeidseis of als deze behoort tot een doelgroep (student, volgt een inburgeringscursus)
Vluchteling die zelfstandig woont, partner is (nog) in Oekraïne.	Ja	Nee, alleen als vluchteling ongehuwd is	Nee, partnerschap met iemand buiten de EU geeft geen recht op KOT.

Min SZW

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

24/4 Ltr

TER BESLISSING

[redacted]

Aan

Minister van SZW
Cc minister APP

• Ik blijf graag goed op de hoogte
• akkoord

Datum
13 april 2022

nota

Nota uitzondering Vreemdelingenwet voor ontheemden uit Oekraïne ivm aanspraak op KOT

[redacted]

[redacted]

Uiterlijk bij
14 april 2022

Bijlage(n)
0

Aanleiding

In deze nota wordt toegelicht hoe het staat met de uitwerking van het recht op kinderopvangtoeslag (KOT) voor mensen met een partner buiten de EU, inclusief Oekraïense ontheemden die hier aan het werk gaan. In het begrotingsbilateraal met de minister van Financiën op 6 april jl. heeft u een akkoord bereikt om dit knelpunt budgettair gezien op te kunnen lossen. Om dit juridisch mogelijk te maken moet de Wet Kinderopvang (Wko) worden aangepast. Gebleken is ook dat uit de Vreemdelingenwet 2000 (Vw) volgt dat op basis van de huidige verblijfsstatus van de Oekraïense ontheemden voor hen in beginsel geen aanspraak op KOT bestaat, tenzij dit expliciet wettelijk geregeld wordt. Op het in gang zetten van beide wetswijzigingen vragen wij in deze nota uw akkoord.

!

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het wettelijk regelen dat Oekraïense ontheemden in de periode dat zij de status hebben van tijdelijk beschermde aanspraak op KOT moeten krijgen.

ja

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het voornemen om met terugwerkende kracht per 4 maart 2022, de datum vrijstelling van tewerkstellingsvergunning (twv), de Wko aan te passen, zodat ouders met een partner buiten de EU aanspraak kunnen maken op KOT voor kinderopvang in Nederland, voor zover zij aan de reguliere voorwaarden voldoen.

ja

- U wordt geadviseerd het voorstel (de KOT toegankelijk te maken voor Oekraïense ontheemden die in Nederland aan het werk te gaan) ter beslissing in te brengen in de ICCb en MCCb van woensdag 20 april.

→ dins 26/4

- Na besluitvorming in de MCCb kan het voorstel worden opgenomen in de verzamelbrief over Oekraïne die voor volgende week voorzien wordt en kan over het voorstel worden gecommuniceerd. U krijgt hiertoe voorafgaand aan de MCCb een tekstvoorstel voorgelegd. Wij zullen dan via onze kanalen (website Rijksoverheid, VNG, sectorpartijen kinderopvang) communiceren over de mogelijkheid voor deze groep om KOT aan te vragen. Zowel in de verzamelbrief als in de verdere communicatie zal worden opgenomen dat de wetswijzigingen die hiervoor nodig zijn, in gang zullen worden gezet en dat deze nog in de Tweede en Eerste Kamer moeten worden behandeld. Bent u hiermee akkoord?

ja

Aanpassing Wet kinderopvang

- Oekraïense ontheemden die naar Nederland zijn gevlucht, kunnen sinds 1 april deelnemen aan de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de vrijstelling op de plicht voor werkgevers om een twv te regelen. Deze groep heeft momenteel volgens de Wko geen recht op KOT, omdat hun partner zich veelal buiten de EU bevindt.
- Zij kunnen wel een aanvraag doen en een voorschot ontvangen. Als echter achteraf blijkt dat, bijvoorbeeld bij gezinshereniging, de ouder niet alleenstaand is, maar een partner buiten de EU heeft, kan dit tot nihilstellingen leiden.
- Dit knelpunt (mensen met een partner buiten de EU) is eerder gedetecteerd in het kader van de uitwerking van motie Lodders/Van Weyenberg. De Oekraïnecrisis vergroot de urgentie om dit knelpunt op te lossen. In een eerdere nota over eventuele oplossingsrichtingen heeft u reeds aangegeven deze oplossing te willen verkennen.
- Met een aanpassing van de Wko wordt met terugwerkende kracht bewerkstelligd dat iedere ouder met een partner buiten de EU KOT kan aanvragen. Belangrijk hierbij is dat de aanvragende ouder wel aan de andere geldende voorwaarden moet voldoen, zoals in de Wko staan vermeld.
- Door de wetswijziging wordt geen onderscheid gemaakt tussen Oekraïense ontheemden en andere ouders met een partner buiten de EU.
- Gedurende het wetstraject is het in de uitvoering reeds mogelijk voor deze groep om KOT aan te vragen. De problemen ontstaan op het moment dat de partner in Nederland komt en er daardoor vanaf het moment achteraf geen recht op KOT geweest blijkt te zijn. Door de wetswijziging met terugwerkende kracht in te voeren, kunnen eventuele terugvorderingen op een later moment worden voorkomen.
- De precieze uitwerking van hoe de Wko gewijzigd gaat worden, volgt nog. De insteek is om dit zodanig vorm te geven dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat ouders met een partner buiten de EU hinder ondervinden als de partner naar Nederland komt. Verdere beleidsafwegingen zoals het risico op terugvorderingen, uitvoerbaarheid en rechtsongelijkheid worden in een later stadium opnieuw aan u voorgelegd.
- Toeslagen zal om een uitvoeringstoets worden gevraagd. Toeslagen heeft reeds een quick scan (vereenvoudigde uitvoeringstoets) gedaan op deze voorgestelde wijziging en zij geven aan dat het uitvoerbaar is, mits de maatregel generiek is en niet te complex voor de uitvoering. Daar zetten wij op in.

Aanpassing wettelijke basis n.a.v. uitwerking Vw

- De groep Oekraïense ontheemden geniet tijdelijke bescherming.[1] De status tijdelijke bescherming is een situatie die niet eerder is toegepast. Uit de Vw volgt dat er op basis van de huidige verblijfsstatus van de Oekraïense

[1] Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.

vluchtelingen voor hen in beginsel geen aanspraak op toeslagen bestaat, tenzij dit expliciet geregeld wordt. Een dergelijke regeling is wel getroffen voor het kindgebonden budget (WKB) en de zorgtoeslag, voor zover de betrokken persoon werkt. Daarbij gelden de reguliere voorwaarden. Voor KOT en huurtoeslag is niets geregeld, dus daar kunnen Oekraïense ontheemden in beginsel geen aanspraak op maken. Aangezien de Oekraïense ontheemden mogen werken, is KOT een belangrijke voorwaarde om dit recht te kunnen uitoefenen.

- Er wordt op dit moment een gezamenlijke nota voorbereid door FIN/Toeslagen met de beleidsdepartementen SZW, BZK en VWS. Deze nota ziet op het recht op toeslagen (breed) voor de Oekraïense ontheemden. Ieder departement vult deze aan voor de betreffende toeslag(en). De gezamenlijke nota ontvangt u zo spoedig mogelijk en zal voor SZW met name betrekking hebben op de aanspraak op WKB.
- Voor de KOT is een en ander voldoende uitgewerkt om u vooruitlopend op deze nota om akkoord te vragen deze oplossing op korte termijn in te gaan zetten. We kunnen dan snel gaan communiceren dat Oekraïense ontheemden die hier aan het werk gaan met een partner buiten de EU nu KOT aan kunnen vragen. We ontvangen hier met name van gemeenten vragen over en willen daarom snel duidelijkheid kunnen bieden.
- Mocht in de verdere uitwerking blijken dat er nieuwe beslispunten ontstaan, bijvoorbeeld qua uitvoerbaarheid in relatie tot de andere toeslagen, zullen deze aan u worden voorgelegd.
- Indien u akkoord gaat, wordt ingezet op het wettelijk regelen dat de Oekraïense ontheemden aanspraak kunnen maken op KOT (indien zij voldoen aan de reguliere voorwaarden) door naast de Wko aan te passen ook een wettelijke basis te creëren n.a.v. hoe de Vw nu uitwerking heeft op de Oekraïense ontheemden. Verdere besluitvorming vindt plaats in de crisisstructuur via ICCb en MCCb.

Akkoord 26/4

Financiële aspecten

- Om dit knelpunt op te lossen bij reguliere vluchtelingen (n.a.v. uitwerking motie Lodders/Van Weyenberg) heeft SZW een claim ingediend in het voorjaar. De hogere structurele uitgaven voor de KOT van ca. € 5 mln. die samenhangen met deze bestaande claim worden door SZW, gezien de toegenomen urgentie, alsnog zelf van dekking voorzien.
- Op korte termijn zijn de uitgaven door deze maatregel hoger als gevolg van de grote instroom van ontheemden uit Oekraïne. Deze uitgaven zijn Oekraïne-gerelateerd en worden daarmee generaal ingepast.
- Deze afspraken zijn bekrachtigd in het begrotingsbilateraal dat u 6 april heeft gehad met de minister van Financiën.
- De maatregelen voor beide knelpunten kunnen mogelijk nog leiden tot uitvoeringskosten, afhankelijk van de uitwerking. Deze kosten zullen op een later moment, evenals mogelijke dekkingskosten, nog meelopen in Oekraïne-besluitvorming.

retour met opm ([redacted] 9/5) Min. APP

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

25-4

Vraag: hoe gaan we om met de ALO-hop in het hgb? Hier geldt dan toch ook de vraag of een ouder een buitenlandse partner buiten de EU heeft?

Aan Minister van SZW
Cc minister APP

TER BESLISSING

[redacted]

Datum
13 april 2022

nota

Nota uitzondering Vreemdelingenwet voor ontheemden uit Oekraïne ivm aanspraak op KOT

[redacted]

Blijft de ALO-hop in de hgb dan niet voor kracht krijgt die hier de KOT verdwijnt?

[redacted]

Uiterlijk bij
14 april 2022

Bijlage(n)
0

→ Hoe rechtvaardigen we dat?

Aanleiding

In deze nota wordt toegelicht hoe het staat met de uitwerking van het recht op kinderopvangtoeslag (KOT) voor mensen met een partner buiten de EU, inclusief Oekraïense ontheemden die hier aan het werk gaan. In het begrotingsbilateraal met de minister van Financiën op 6 april jl. heeft u een akkoord bereikt om dit knelpunt budgettair gezien op te kunnen lossen. Om dit juridisch mogelijk te maken moet de Wet Kinderopvang (Wko) worden aangepast. Gebleken is ook dat uit de Vreemdelingenwet 2000 (Vw) volgt dat op basis van de huidige verblijfsstatus van de Oekraïense ontheemden voor hen in beginsel geen aanspraak op KOT bestaat, tenzij dit expliciet wettelijk geregeld wordt. Op het in gang zetten van beide wetswijzigingen vragen wij in deze nota uw akkoord.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het wettelijk regelen dat Oekraïense ontheemden in de periode dat zij de status hebben van tijdelijk beschermde aanspraak op KOT moeten krijgen.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het voornemen om met terugwerkende kracht per 4 maart 2022, de datum vrijstelling van tewerkstellingsvergunning (twv), de Wko aan te passen, zodat ouders met een partner buiten de EU aanspraak kunnen maken op KOT voor kinderopvang in Nederland, voor zover zij aan de reguliere voorwaarden voldoen.
- U wordt geadviseerd het voorstel (de KOT toegankelijk te maken voor Oekraïense ontheemden die in Nederland aan het werk te gaan) ter beslissing in te brengen in de ICCb en MCCb van woensdag 20 april.
- Na besluitvorming in de MCCb kan het voorstel worden opgenomen in de verzamelbrief over Oekraïne die voor volgende week voorzien wordt en kan over het voorstel worden gecommuniceerd. U krijgt hiertoe voorafgaand aan de MCCb een tekstvoorstel voorgelegd. Wij zullen dan via onze kanalen (website Rijksoverheid, VNG, sectorpartijen kinderopvang) communiceren over de mogelijkheid voor deze groep om KOT aan te vragen. Zowel in de verzamelbrief als in de verdere communicatie zal worden opgenomen dat de wetswijzigingen die hiervoor nodig zijn, in gang zullen worden gezet en dat deze nog in de Tweede en Eerste Kamer moeten worden behandeld. Bent u hiermee akkoord?

Aanpassing Wet kinderopvang

- Oekraïense ontheemden die naar Nederland zijn gevlucht, kunnen sinds 1 april deelnemen aan de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de vrijstelling op de plicht voor werkgevers om een twv te regelen. Deze groep heeft momenteel volgens de Wko geen recht op KOT, omdat hun partner zich veelal buiten de EU bevindt.
- Zij kunnen wel een aanvraag doen en een voorschot ontvangen. Als echter achteraf blijkt dat, bijvoorbeeld bij gezinshereniging, de ouder niet alleenstaand is, maar een partner buiten de EU heeft, kan dit tot nihilstellingen leiden.
- Dit knelpunt (mensen met een partner buiten de EU) is eerder gedetecteerd in het kader van de uitwerking van motie Lodders/Van Weyenberg. De Oekraïnecrisis vergroot de urgentie om dit knelpunt op te lossen. In een eerdere nota over eventuele oplossingsrichtingen heeft u reeds aangegeven deze oplossing te willen verkennen.
- Met een aanpassing van de Wko wordt met terugwerkende kracht bewerkstelligd dat iedere ouder met een partner buiten de EU KOT kan aanvragen. Belangrijk hierbij is dat de aanvragende ouder wel aan de andere geldende voorwaarden moet voldoen, zoals in de Wko staan vermeld.
- Door de wetswijziging wordt geen onderscheid gemaakt tussen Oekraïense ontheemden en andere ouders met een partner buiten de EU.
- Gedurende het wetstraject is het in de uitvoering reeds mogelijk voor deze groep om KOT aan te vragen. De problemen ontstaan op het moment dat de partner in Nederland komt en er daardoor vanaf het moment achteraf geen recht op KOT geweest blijkt te zijn. Door de wetswijziging met terugwerkende kracht in te voeren, kunnen eventuele terugvorderingen op een later moment worden voorkomen.
- De precieze uitwerking van hoe de Wko gewijzigd gaat worden, volgt nog. De insteek is om dit zodanig vorm te geven dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat ouders met een partner buiten de EU hinder ondervinden als de partner naar Nederland komt. Verdere beleidsafwegingen zoals het risico op terugvorderingen, uitvoerbaarheid en rechtsongelijkheid worden in een later stadium opnieuw aan u voorgelegd.
- Toeslagen zal om een uitvoeringstoets worden gevraagd. Toeslagen heeft reeds een quick scan (vereenvoudigde uitvoeringstoets) gedaan op deze voorgestelde wijziging en zij geven aan dat het uitvoerbaar is, mits de maatregel generiek is en niet te complex voor de uitvoering. Daar zetten wij op in.

Aanpassing wettelijke basis n.a.v. uitwerking Vw

- De groep Oekraïense ontheemden geniet tijdelijke bescherming.[1] De status tijdelijke bescherming is een situatie die niet eerder is toegepast. Uit de Vw volgt dat er op basis van de huidige verblijfsstatus van de Oekraïense

[1] Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.

vluchtelingen voor hen in beginsel geen aanspraak op toeslagen bestaat, tenzij dit expliciet geregeld wordt. Een dergelijke regeling is wel getroffen voor het kindgebonden budget (WKB) en de zorgtoeslag, voor zover de betrokken persoon werkt. Daarbij gelden de reguliere voorwaarden. Voor KOT en huurtoeslag is niets geregeld, dus daar kunnen Oekraïense ontheemden in beginsel geen aanspraak op maken. Aangezien de Oekraïense ontheemden mogen werken, is KOT een belangrijke voorwaarde om dit recht te kunnen uitoefenen.

- Er wordt op dit moment een gezamenlijke nota voorbereid door FIN/Toeslagen met de beleidsdepartementen SZW, BZK en VWS. Deze nota ziet op het recht op toeslagen (breed) voor de Oekraïense ontheemden. Ieder departement vult deze aan voor de betreffende toeslag(en). De gezamenlijke nota ontvangt u zo spoedig mogelijk en zal voor SZW met name betrekking hebben op de aanspraak op WKB.
- Voor de KOT is een en ander voldoende uitgewerkt om u vooruitlopend op deze nota om akkoord te vragen deze oplossing op korte termijn in te gaan zetten. We kunnen dan snel gaan communiceren dat Oekraïense ontheemden die hier aan het werk gaan met een partner buiten de EU nu KOT aan kunnen vragen. We ontvangen hier met name van gemeenten vragen over en willen daarom snel duidelijkheid kunnen bieden.
- Mocht in de verdere uitwerking blijken dat er nieuwe beslispunten ontstaan, bijvoorbeeld qua uitvoerbaarheid in relatie tot de andere toeslagen, zullen deze aan u worden voorgelegd.
- Indien u akkoord gaat, wordt ingezet op het wettelijk regelen dat de Oekraïense ontheemden aanspraak kunnen maken op KOT (indien zij voldoen aan de reguliere voorwaarden) door naast de Wko aan te passen ook een wettelijke basis te creëren n.a.v. hoe de Vw nu uitwerking heeft op de Oekraïense ontheemden. Verdere besluitvorming vindt plaats in de crisisstructuur via ICCb en MCCb.

Financiële aspecten

- Om dit knelpunt op te lossen bij reguliere vluchtelingen (n.a.v. uitwerking motie Lodders/Van Weyenberg) heeft SZW een claim ingediend in het voorjaar. De hogere structurele uitgaven voor de KOT van ca. € 5 mln. die samenhangen met deze bestaande claim worden door SZW, gezien de toegenomen urgentie, alsnog zelf van dekking voorzien.
- Op korte termijn zijn de uitgaven door deze maatregel hoger als gevolg van de grote instroom van ontheemden uit Oekraïne. Deze uitgaven zijn Oekraïne-gerelateerd en worden daarmee generaal ingepast.
- Deze afspraken zijn bekrachtigd in het begrotingsbilateraal dat u 6 april heeft gehad met de minister van Financiën.
- De maatregelen voor beide knelpunten kunnen mogelijk nog leiden tot uitvoeringskosten, afhankelijk van de uitwerking. Deze kosten zullen op een later moment, evenals mogelijke dekkingskosten, nog meelopen in Oekraïne-besluitvorming.

Akkoord [redacted] Min app

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

als Unien akkoord is, dan akkoord

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW en Minister voor ~~APP~~

20-4

Datum
19 april 2022

nota

Tekstvoorstel verzamelbrief Oekraïne inzake wettelijk regelen van kinderopvangtoeslag Oekraïense ontheemden

[redacted]

[redacted]

Uiterlijk bij
19 april 2022

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Op 14 april heeft u een nota ontvangen waarin u geadviseerd wordt akkoord te gaan met het wettelijk regelen dat Oekraïense ontheemden in de periode dat zij de status hebben van tijdelijk beschermde aanspraak op KOT krijgen wanneer zij werken (deze nota is toegevoegd als bijlage). U bent hiermee akkoord gegaan.

Deze nota bevat het tekstvoorstel hierover voor de eerstvolgende Verzamelbrief Oekraïne waarop uw akkoord wordt gevraagd. Deze is voorzien voor woensdag 20 april. Hiermee wordt vooruitgelopen op inhoudelijke en budgettaire behandeling in de Kamer, wat eveneens in de brief wordt vermeld. Deze week wordt in overleg met Financiën besloten of de Kamer via een incidentele suppletoire begroting (ISB) of via de 1e suppletoire begroting wordt geïnformeerd over de budgettaire gevolgen i.v.m. Oekraïne.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het opnemen van deze passage in de eerstvolgende Verzamelbrief Oekraïne (naar alle waarschijnlijkheid woensdag 20 april).

Tekstvoorstel

Aanspraak op kinderopvang(toeslag) voor Oekraïense ontheemden

Oekraïense ontheemden die naar Nederland zijn gevlucht, kunnen sinds 1 april deelnemen aan de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de vrijstelling op de plicht voor werkgevers om een tewerkstellingsvergunning te regelen. Zoals aangegeven in de Verzamelbrief van 17 maart is de toegang tot de kinderopvang daarbij een aandachtspunt.[1] Voor veel Oekraïense gezinnen die naar Nederland komen, geldt dat het vooral vrouwen met kinderen betreft: vanwege de dienstplicht in Oekraïne is hun partner achtergebleven.

Momenteel heeft deze groep volgens de geldende wet- en regelgeving echter geen aanspraak op kinderopvangtoeslag, wat een belangrijke voorwaarde is om werk en zorg voor de kinderen te kunnen combineren. Zij stuiten op twee belemmeringen in de huidige wetgeving. Ten eerste geniet de groep Oekraïense

[1] PM Verwijzing Kamerbrief 17 maart

ontheemden op grond van Europese regelgeving tijdelijke bescherming.[2] Op basis van de huidige wetgeving hebben mensen die op grond van deze regels tijdelijke bescherming genieten geen aanspraak op kinderopvangtoeslag.[3] Ten tweede staat in de Wet kinderopvang dat ouders met een partner buiten de EU of Zwitserland geen aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag.[4] Dit is eerder gesignaleerd in het kader van de uitwerking van motie Lodders/Van Weyenberg, waarin is opgeroepen om kortetermijnverbeteringen in het huidige toeslagenstelsel te onderzoeken en deze daar waar mogelijk door te voeren om schrijnende situaties en terugvorderingen te voorkomen.[5]

Het kabinet is voornemens wettelijk te regelen dat mensen met de status van tijdelijk beschermde, zoals Oekraïense ontheemden, aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag. Daarvoor moeten zij uiteraard voldoen aan de daarvoor geldende voorwaarden. Tevens wil het kabinet de regel uit de Wet kinderopvang dat een werkende ouder met een partner buiten de EU of Zwitserland niet in aanmerking komt voor kinderopvangtoeslag, laten vervallen. Daarmee krijgt iedereen met een partner buiten de EU of Zwitserland aanspraak op kinderopvangtoeslag, mits voldaan wordt aan de overige voorwaarden. Met de twee bovengenoemde wetswijzigingen komen Oekraïense ontheemden die aan het werk gaan in aanmerking voor kinderopvangtoeslag.

In de praktijk is het reeds mogelijk voor de Oekraïense ontheemden om een aanvraag voor kinderopvangtoeslag te doen en kinderopvangtoeslag te ontvangen. Het probleem ontstaat wanneer de partner van buiten de EU of Zwitserland in Nederland in beeld komt en er daardoor achteraf geen recht op kinderopvangtoeslag bleek te zijn. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de partner naar Nederland komt voor gezinshereniging. Deze terugvorderingen op een later moment worden met de wetswijzigingen voorkomen door deze met terugwerkende kracht in te voeren. Het kabinet realiseert zich dat deze voorgestelde wetswijzigingen nog tot stand moeten worden gebracht, met onder andere behandeling door de Tweede en Eerste Kamer. Tegelijk wil het kabinet, gezien het belang van kinderopvangtoeslag, mogelijk maken dat Oekraïense ontheemden hier nu gebruik van kunnen maken. Het kabinet zal daarom zo spoedig mogelijk, maar op een gedegen manier met een wetsvoorstel komen. Tevens geldt het voorbehoud voor budgettaire besluitvorming door de Kamer. Op korte termijn zullen de budgettaire gevolgen van deze voorgestelde maatregel aan uw Kamer worden voorgelegd. In de communicatie zal worden benadrukt dat de hier voorgestelde wetswijzigingen nog moeten worden behandeld door uw parlement.

---

[2] Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PbEU 2022, L 71).

[3] Artikel 11, tweede lid, onderdeel b, Vreemdelingenwet 2000.

[4] Artikel 1.6, derde lid, Wet kinderopvang.

[5] Fichebundel - uitgewerkte maatregelen in reactie op motie Lodders/Van Weyenberg (2021D46895).

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Nota uitzondering Vw ivm aanspraak op KOT ontheemden Oekraïne	Ter informatie (niet verzenden)	Nota op 14 april naar minister gegaan.

Datum
19 april 2022

Min SZW

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

19/4 ttz

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW en Minister voor APP

Datum
19 april 2022

nota

Tekstvoorstel verzamelbrief Oekraïne inzake wettelijk regelen van kinderopvangtoeslag Oekraïense ontheemden

[redacted]

[redacted]

Uiterlijk bij
19 april 2022

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Op 14 april heeft u een nota ontvangen waarin u geadviseerd wordt akkoord te gaan met het wettelijk regelen dat Oekraïense ontheemden in de periode dat zij de status hebben van tijdelijk beschermde aanspraak op KOT krijgen wanneer zij werken (deze nota is toegevoegd als bijlage). U bent hiermee akkoord gegaan.

Deze nota bevat het tekstvoorstel hierover voor de eerstvolgende Verzamelbrief Oekraïne waarop uw akkoord wordt gevraagd. Deze is voorzien voor woensdag 20 april. Hiermee wordt vooruitgelopen op inhoudelijke en budgettaire behandeling in de Kamer, wat eveneens in de brief wordt vermeld. Deze week wordt in overleg met Financiën besloten of de Kamer via een incidentele suppletoire begroting (ISB) of via de 1e suppletoire begroting wordt geïnformeerd over de budgettaire gevolgen i.v.m. Oekraïne.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het opnemen van deze passage in de eerstvolgende Verzamelbrief Oekraïne (naar alle waarschijnlijkheid woensdag 20 april).

Tekstvoorstel

Aanspraak op kinderopvang(toeslag) voor Oekraïense ontheemden

Oekraïense ontheemden die naar Nederland zijn gevlucht, kunnen sinds 1 april deelnemen aan de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de vrijstelling op de plicht voor werkgevers om een tewerkstellingsvergunning te regelen. Zoals aangegeven in de Verzamelbrief van 17 maart is de toegang tot de kinderopvang daarbij een aandachtspunt.[1] Voor veel Oekraïense gezinnen die naar Nederland komen, geldt dat het vooral vrouwen met kinderen betreft: vanwege de dienstplicht in Oekraïne is hun partner achtergebleven.

Momenteel heeft deze groep volgens de geldende wet- en regelgeving echter geen aanspraak op kinderopvangtoeslag, wat een belangrijke voorwaarde is om werk en zorg voor de kinderen te kunnen combineren. Zij stuiten op twee belemmeringen in de huidige wetgeving. Ten eerste geniet de groep Oekraïense

[1] PM Verwijzing Kamerbrief 17 maart

ontheemden op grond van Europese regelgeving tijdelijke bescherming.[2] Op basis van de huidige wetgeving hebben mensen die op grond van deze regels tijdelijke bescherming genieten geen aanspraak op kinderopvangtoeslag.[3] Ten tweede staat in de Wet kinderopvang dat ouders met een partner buiten de EU of Zwitserland geen aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag.[4] Dit is eerder gesignaleerd in het kader van de uitwerking van motie Lodders/Van Weyenberg, waarin is opgeroepen om kortetermijnverbeteringen in het huidige toeslagenstelsel te onderzoeken en deze daar waar mogelijk door te voeren om schrijnende situaties en terugvorderingen te voorkomen.[5]

Het kabinet is voornemens wettelijk te regelen dat mensen met de status van tijdelijk beschermde, zoals Oekraïense ontheemden, aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag. Daarvoor moeten zij uiteraard voldoen aan de daarvoor geldende voorwaarden. Tevens wil het kabinet de regel uit de Wet kinderopvang dat een werkende ouder met een partner buiten de EU of Zwitserland niet in aanmerking komt voor kinderopvangtoeslag, laten vervallen. Daarmee krijgt iedereen met een partner buiten de EU of Zwitserland aanspraak op kinderopvangtoeslag, mits voldaan wordt aan de overige voorwaarden. Met de twee bovengenoemde wetswijzigingen komen Oekraïense ontheemden die aan het werk gaan in aanmerking voor kinderopvangtoeslag.

In de praktijk is het reeds mogelijk voor de Oekraïense ontheemden om een aanvraag voor kinderopvangtoeslag te doen en kinderopvangtoeslag te ontvangen. Het probleem ontstaat wanneer de partner van buiten de EU of Zwitserland in Nederland in beeld komt en er daardoor achteraf geen recht op kinderopvangtoeslag bleek te zijn. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de partner naar Nederland komt voor gezinshereniging. Deze terugvorderingen op een later moment worden met de wetswijzigingen voorkomen door deze met terugwerkende kracht in te voeren. Het kabinet realiseert zich dat deze voorgestelde wetswijzigingen nog tot stand moeten worden gebracht, met onder andere behandeling door de Tweede en Eerste Kamer. Tegelijk wil het kabinet, gezien het belang van kinderopvangtoeslag, mogelijk maken dat Oekraïense ontheemden hier nu gebruik van kunnen maken. Het kabinet zal daarom zo spoedig mogelijk, maar op een gedegen manier met een wetsvoorstel komen. Tevens geldt het voorbehoud voor budgettaire besluitvorming door de Kamer. Op korte termijn zullen de budgettaire gevolgen van deze voorgestelde maatregel aan uw Kamer worden voorgelegd. In de communicatie zal worden benadrukt dat de hier voorgestelde wetswijzigingen nog moeten worden behandeld door uw parlement.

✓

✓

maar wel met terugwerkende kracht en/of al besluiten in afwachting van?

[2] Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PbEU 2022, L 71).

[3] Artikel 11, tweede lid, onderdeel b, Vreemdelingenwet 2000.

[4] Artikel 1.6, derde lid, Wet kinderopvang.

[5] Fichebundel - uitgewerkte maatregelen in reactie op motie Lodders/Van Weyenberg (2021D46895).

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

27/6 07
akk
DANK!

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
20 juni 2022

[redacted]

nota

Wijziging Wko - KOT voor ouders met een partner buiten de EU

[redacted]

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Op 29 april heeft de Ministerraad (MR) het principebesluit genomen dat Oekraïense ontheemden aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag (KOT). Op 20 mei is de MR akkoord gegaan met het SZW-voorstel om, naar aanleiding van de komst van Oekraïense ontheemden waarvan de partner in Oekraïne achterblijft, ouders met een partner buiten de EU[1], aanspraak te laten maken op KOT.

Vooruitlopend op nadere uitwerking, is in een Kamerbrief van 15 juni[2] de aanspraak op KOT voor Oekraïners aangekondigd. Deze twee besluiten resulteren in een wijziging van de Wet kinderopvang (Wko). Vooruitlopend hierop handelt Toeslagen vanaf 2 juli a.s. al conform de voorgenomen wetswijzigingen. Dit betekent dat Toeslagen voorschotten zal verstrekken. De conceptversie van de wetswijziging treft u aan in de bijlage, evenals een concept-planning voor het wetswijzigingstraject.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de bijgevoegde concept-wettekst ten behoeve van de wijziging van de Wko. Met deze wijziging wordt het mogelijk voor mensen met een partner buiten de EU om KOT aan te vragen. Deze wijziging maakt het ook mogelijk dat Oekraïense ontheemden KOT kunnen aanvragen. ✓
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de bijgevoegde concept-planning voor het wetswijzigingstraject.
- Na uw akkoord wordt er een Uitvoeringstoets uitgevraagd aan Belastingdienst/Toeslagen. Daarnaast wordt het stuk geagendeerd voor de CWIZO van 4 juli (nog zonder Uitvoeringstoets), zodat het stuk besproken kan worden in de eerste MR na het zomerreces (19 augustus), waarna het voor advisering aan de Raad van State (RvS) kan worden gestuurd. ✓
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het uitzetten van een internetconsultatie over het conceptwetsvoorstel. Bij de start van de internetconsultatie zal ook een persbericht uitgaan.

---

[1] Nauwkeuriger gesteld betreft het hier ouders met een partner buiten de Europese Unie, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland (Europese Economische Ruimte) of Zwitserland (zie artikel 2, eerste lid, onderdeel d, Awir).

[2] Brief van de regering, 15 juni 2022, 2022Z12143.

Kernpunten

Zie bijlage 1: concept-wettekst wijziging Wko

- Oekraïense ontheemden in Nederland kunnen sinds 4 maart jl. deelnemen aan de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de vrijstelling op de plicht voor werkgevers om een tewerkstellingsvergunning te regelen. Voor Oekraïense ontheemde gezinnen geldt dat het vooral vrouwen met kinderen betreft: vanwege de dienstplicht in Oekraïne is hun partner achtergebleven.
- Momenteel heeft deze groep volgens de geldende wet- en regelgeving geen aanspraak op KOT, wat echter wel een belangrijke voorwaarde is om werk en zorg voor de kinderen te kunnen combineren.
- Ten eerste hebben mensen met de status van tijdelijke bescherming (Oekraïense ontheemden) op basis van de Vreemdelingenwet 2000 geen aanspraak op KOT tenzij dit expliciet geregeld is.
- Ten tweede stuiten veel Oekraïense ontheemden op het knelpunt uit de Wko dat ouders met een partner buiten de EU geen aanspraak kunnen maken op KOT. Dit knelpunt is eerder gesignaleerd in het kader van de uitwerking van motie Lodders/Van Weyenberg.[3]
- Dit tweede knelpunt geldt voor een grotere groep, bijvoorbeeld voor statushouders en ouders van wie de partner wegens arbeidsverplichtingen in het buitenland woont, maar de komst van Oekraïense ontheemden maakt het oplossen van dit knelpunt urgenter.
- Het doel van deze wetswijziging is ten eerste om Oekraïense ontheemden in Nederland de mogelijkheid te geven om het recht op werk te kunnen combineren met de zorg voor kinderen. Dit wordt bewerkstelligd door dit expliciet als bepaling op de nemen in de Wko.
- Daarnaast wordt de Wko aangepast, zodat alle ouders met een partner buiten de EU de mogelijkheid hebben om arbeid en zorg voor de kinderen te combineren. Hiermee wordt een knelpunt in de Wko opgelost waar ook veel Oekraïense ontheemden op zullen stuiten.

Toelichting

Politieke context

In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken door te gaan met verbeteringen in het huidige toeslagstelsel. De beoogde wijziging van de Wko lost een eerder geïdentificeerd knelpunt uit het toeslagstelsel op, zoals weergegeven in de uitwerking van de motie Lodders/Van Weyenberg. Op basis van deze eerdere inventarisatie zal de groep mensen die aanspraak kan maken op KOT toenemen. Naast Oekraïense ontheemden bestaat deze groep vooral uit statushouders. Het uitbreiden van de aanspraak op KOT heeft politieke aandacht. Dat dit knelpunt nu, apart van het vervolgtraject voor besluitvorming over de overige knelpunten, is opgelost, heeft alles te maken met de instroom van Oekraïense ontheemden. In de MR is benadrukt dat de geldende voorwaarden in de Wko ook voor de uitgebreide groep moet gelden. Zo moet de partner bijvoorbeeld voldoen aan de arbeidseis en wordt het inkomen van de partner meegerekend bij het verzamelinkomen. Daarom is Toeslagen als uitvoerder nauw betrokken bij de totstandkoming van de wetswijziging, zodat de handhaafbaarheid zo goed mogelijk geborgd is. Handhaafbaarheid blijft evenwel een aandachtspunt. Er kunnen echter ook situaties optreden waarin Toeslagen niet alle voorwaarden kan controleren, zoals dat ook bij de huidige wetgeving het geval is.

[3] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 898 en Kamerstukken 2021/22 II, 31066, nr. 927.

Financiële overwegingen
De kosten van het aanspraak laten maken op KOT door ouders met een partner buiten de EU (excl. Oekraïense ontheemden) bedragen in 2022 naar inschatting € 3,5 miljoen en vanaf 2023 structureel circa € 5 miljoen. De hogere structurele uitgaven voor KOT die hiermee samenhangen, worden door SZW zelf van dekking voorzien.

De uitgaven aan KOT worden tevens hoger ingeschat door de instroom van ontheemden uit Oekraïne. De verwachting is dat de uitgaven in 2022 hierdoor circa € 28 miljoen hoger uitkomen. Deze uitgaven zijn gerelateerd aan de Oekraïne-crisis en worden daarmee generaal ingepast.

Krachtenveld
Vanuit brancheorganisaties, Nationale Ombudsman en Kinderombudsman zijn meerdere verzoeken gekomen om het knelpunt van de ouder met een partner buiten de EU aan te pakken. De wetswijziging wordt voor de CWIZO afgestemd met FIN/Toeslagen, BZK en J&V, mede vanwege de samenhang met het besluit van het kabinet om naast KOT ook huurtoeslag mogelijk te maken voor Oekraïense ontheemden.

Strategie en proces
Zie bijlage 2: concept-planning wijziging Wko.

Gezien de urgentie van de situatie, de korte termijn waarop Toeslagen als uitvoerder duidelijkheid moet hebben en uw verzoek om aanspraak op KOT voor Oekraïense ontheemden zo snel mogelijk te regelen, is het tijdspad voor de wijziging van de Wko zeer krap. We streven ernaar de concept-wetteksten op 19 augustus in de eerste MR na het zomerreces te laten behandelen. Eerder is in verband met het reces, de uitvoeringstoets door Toeslagen en de internetconsultatie niet mogelijk. Na goedkeuring van de MR kan dan een verzoek tot advies naar de RvS. Een snelle behandeling in de TK en EK is daarna gewenst. In mei 2023 moet de wetswijziging door beide Kamers zijn goedgekeurd, zodat Toeslagen op grond van de wet de definitieve toekenning van de KOT kan afhandelen. Zonder wettelijke grondslag kan Toeslagen dit niet doen. Eerdere goedkeuring is in verband met de rechtszekerheid van deze groepen wenselijk.

Uitvoering
Met betrekking tot de uitvoerbaarheid is Toeslagen goed betrokken bij de totstandkoming van deze wetswijziging. Ook zal Toeslagen een uitvoeringstoets doen. Uit een eerste quick-scan door Toeslagen bleek dat het in sommige gevallen lastig is om de juiste gegevens te achterhalen uit andere landen. Op basis van de uitvoeringstoets moeten daarover werkafspraken worden gemaakt.

Oekraïense ontheemden en ouders met een partner buiten de EU zullen waarschijnlijk extra geïnformeerd moeten worden om op de juiste manier KOT aan te vragen. Er wordt ingezet op brede communicatie via onder meer brancheorganisaties, oudervertegenwoordiging, gemeenten en de website van de Rijksoverheid.

Bijlagen

Datum
20 juni 2022

Volgnummer	Naam
1	Concept-wettekst wijziging Wko
2	Concept-planning wijziging Wko
3	Aanbiedingsformulier CIWZO

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

2/9 [illegible]

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
31 augustus 2022

[redacted]

[redacted]

nota

Wijziging Wko in MR inzake KOT voor ouders met een partner buiten de EU

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Op 29 april heeft de Ministerraad (MR) het principebesluit genomen dat Oekraïense ontheemden aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag (KOT). Op 20 mei is de MR akkoord gegaan met het SZW-voorstel om, naar aanleiding van de komst van Oekraïense ontheemden waarvan de partner in Oekraïne achterblijft, ouders met een partner buiten de EU[1] aanspraak te laten maken op KOT.

Vooruitlopend op nadere uitwerking van deze besluiten is in een Kamerbrief van 15 juni de aanspraak op KOT voor Oekraïners aangekondigd. Deze twee besluiten resulteren in een wijziging van de Wet kinderopvang (Wko). Vooruitlopend hierop handelt Toeslagen vanaf 2 juli al conform de voorgenomen wetswijzigingen. Dit betekent dat Toeslagen sinds die datum voorschotten verstrekt. De eerste versie van de wijziging is aan u voorgelegd, voordat deze in de CWIZO van 4 juli is besproken. Deze versie was destijds nog niet uitgezet voor uitvoeringstoets door Toeslagen, wetgevingstoets door J&V, regeldruktoets door het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) en voor internetconsultatie. De uitkomsten van deze toetsen en internetconsultatie zijn inmiddels verwerkt in de nieuwe conceptwijziging. De uitvoeringstoets is bijna definitief. Er moet bij Toeslagen nog één formele stap gezet worden, maar de verwachting is dat dit niet leidt tot aanpassingen. Mocht dit desondanks toch tot een ander eindoordeel leiden, zal dit opnieuw aan u worden voorgelegd. De definitieve uitvoeringstoets zal later bij de stukken voor de MR gevoegd worden.

Deze versie is ambtelijk afgestemd met FIN, J&V en BZK en zal parallel ook aan de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane worden voorgelegd in verband met de medeondertekening. Indien zij opmerkingen heeft die kunnen leiden tot wijzigingen van betekenis zult u hierover nader worden geïnformeerd.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de bijgevoegde conceptwettekst ten behoeve van de wijziging van de Wko. Met deze wijziging wordt het mogelijk voor mensen met een partner buiten de EU om KOT aan te vragen.

V

[1] Nauwkeuriger gesteld betreft het hier ouders met een partner buiten de Europese Unie, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland (Europese Economische Ruimte) of Zwitserland (zie artikel 2, eerste lid, onderdeel d, Awir).

Deze wijziging maakt het ook mogelijk dat Oekraïense ontheemden KOT kunnen aanvragen.
- U wordt geadviseerd de conceptwijziging te agenderen voor de MR van 9 september en het aanbiedingsformulier te tekenen.

Kernpunten
- In de CWIZO van 4 juli is afgesproken dat de conceptwijziging geagendeerd kan worden in de MR indien de eerdergenoemde toetsen niet tot grote wijzigingen zouden leiden.
- De uitkomsten van de toetsen en de internetconsultatie hebben niet geleid tot grote wijzigingen.

Relevante wijzigingen t.o.v. de CWIZO-versie

Overgangsrecht driemaandentermijn
- In de Wko staat dat alleen KOT kan worden uitgekeerd indien de toeslag binnen drie maanden nadat de opvang gestart is, wordt aangevraagd. In de communicatie over de wetswijziging is aangegeven dat met terugwerkende kracht tot 4 maart 2022 KOT kan worden aangevraagd.
- Het is aannemelijk dat er situaties ontstaan waarin een Oekraïense ontheemde of een ouder met een partner buiten de EU meer dan drie maanden na 4 maart 2022 een KOT-aanvraag indient bij Toeslagen. Er wordt immers al geanticipeerd op het voorstel sinds 2 juli jl., maar het wetsvoorstel zal naar verwachting pas in het voorjaar van 2023 in werking treden. Indien een ouder dan pas bekend wordt met deze wijziging, kan er effectief geen gebruik worden gemaakt van de terugwerkende kracht tot en met 4 maart 2022, omdat dit door de driemaandentermijn niet mogelijk is.
- Om te waarborgen dat Oekraïense ontheemden en ouders met een partner buiten de EU na inwerkingtreding van het wetsvoorstel aanspraak kunnen maken op KOT over de periode van 4 maart 2022 tot en met de inwerkingtredingsdatum van dit wetsvoorstel is een artikel opgenomen dat de driemaandentermijn ingaat op het moment van inwerkingtreding. Vanaf de inwerkingtreding is het voor Oekraïense ontheemden en ouders met een partner buiten de EU daardoor mogelijk om over een langere periode dan die drie maanden met terugwerkende kracht KOT aan te vragen.

Passage verhouding tot hoger recht: Onderscheid aanspraak op KOT Oekraïense ontheemden en asielzoekers
- De passage over onderscheid tussen Oekraïense ontheemden en asielzoekers met betrekking tot de aanspraak op KOT is aangevuld en zorgvuldig afgestemd met de afdeling Constitutionele Zaken van het Ministerie van BZK, zoals tijdens de totstandkoming van het MR-besluit is toegezegd aan J&V.
- Voor het onderscheid tussen de twee groepen asielzoekers dient een objectieve rechtvaardiging te zijn. Die is gelegen in het verschil in toegang tot de arbeidsmarkt in combinatie met het verschil in zekerheid over de duur van het verblijf in Nederland. Nu ontheemden weten dat zij in ieder geval tot 4 maart 2023 in Nederland mogen blijven en mogen werken, is het van belang om aanspraak op KOT mogelijk te maken zodat het recht op werk geëffectueerd kan worden.

Uitgebrachte adviezen

Uitvoeringstoets door Toeslagen

- Het voorstel is uitvoerbaar volgens Toeslagen, maar heeft een paar aandachtspunten.
- De voorwaarden om KOT te ontvangen zoals beschreven in de Wko blijven van kracht en gelden derhalve ook voor Oekraïense ontheemden en ouders met een partner buiten de EU. Zo moet de aanvrager en eventuele partner voldoen aan bijvoorbeeld de arbeidseis.
- Toeslagen kan niet garanderen dat de arbeidseis van de partner buiten de EU altijd gehandhaafd kan worden, omdat het in sommige gevallen, in sommige landen lastig te controleren is. Dit kan nu ook al voorkomen voor partners binnen de EU. Toeslagen zal in het kader van toezicht en handhaving al het redelijkerwijs mogelijke doen om te toetsen of aan de voorwaarden conform de Wko is voldaan.
- Gezien het volle portfolio (ICT-systemen) kunnen de noodzakelijke systeemaanpassingen alleen tijdig worden gerealiseerd door de maatregel te prioriteren in het portfolio. Toeslagen heeft reeds aangegeven dat deze maatregel prioriteit heeft en dat het uitvoerbaar is.
- Toeslagen geeft aan dat de ingangsdatum van 4 maart 2022 voor ouders met een partner buiten de EU tot onduidelijkheid kan leiden en mogelijk tot terugvorderingen voor de groep die voor die datum reeds een aanvraag had lopen. De datum van 4 maart 2022 is gekozen, omdat per die datum Oekraïense ontheemden onder de richtlijn tijdelijke bescherming vallen. Het kabinet heeft besloten dat Oekraïense ontheemden aanspraak moeten kunnen maken op toeslagen (waaronder de KOT) en aangezien Oekraïense ontheemden per 4 maart 2022 arbeid in loondienst mogen verrichten is deze datum een natuurlijk moment om deze wijziging in te laten gaan.
- Vanwege het gelijkheidsbeginsel moeten ouders met een partner buiten de EU ook aanspraak moeten kunnen maken op KOT als Oekraïense ontheemde ouders dit ook mogen. Vanwege deze koppeling is, mede vanwege het willen hanteren van één ingangsdatum, gekozen om ouders met een partner buiten de EU aanspraak te geven op KOT per 4 maart 2022.
- Goede communicatie over de ingangsdatum is derhalve zeer belangrijk. We zullen hierin ondersteunen door ook via onze kanalen hierover te communiceren.
- De wijziging leidt tot eenmalige implementatiekosten voor Toeslagen. Het betreft kosten voor automatisering ter hoogte van € 160.000 in 2022. Deze kosten worden bij 2e suppletoire begrotingswet (Najaarsnota) budgettair verwerkt.

Wetgevingstoets door J&V

- Via opmerkingen in de wetgevingstoets is met name getracht te komen tot een interdepartementaal gedragen afbakening van de doelgroep.
- In afstemming met FIN, BZK en J&V is de doelgroep afgebakend met een verwijzing naar artikel 1 van Vreemdelingenwet 2000, omdat de Richtlijn tijdelijke bescherming in Nederland in die wet is geïmplementeerd.
- De verwijzing naar artikel 1 van de Vreemdelingenwet 2000 brengt tot uitdrukking dat de toets of een persoon onder de bescherming van de Tijdelijke richtlijn valt, gedaan wordt namens de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en niet door Toeslagen.

Regeldruktoets door ATR

- De wijziging in regelgeving leidt niet tot extra regeldruk voor het bedrijfsleven, omdat alleen de groep ouders die aanspraak kan maken op KOT wordt uitgebreid. De voorwaarden voor kinderopvangorganisaties veranderen niet. De ATR oordeelt dat de gevolgen voor de regeldruk toereikend in beeld zijn gebracht.

Planning wetstraject

- Nadat de MR akkoord is gegaan met het wetsvoorstel zal de Raad van State om advies worden gevraagd.
- In het najaar volgt de parlementaire behandeling.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Uitvoeringstoets door Toeslagen	Ter informatie (niet verzenden)	